

og Finsch, Grev Waldburg-Zeil, Mr. Griole og Dr. Brenner, ere alle forbausede over den ringe Interesse, Rusland har skjænket en saa rig Besiddelse. „Pengene ligge her paa Gaden“, sige de, „her er kun ingen til at tage dem op!“, og i mange Tilfælde kan man vistnok udtrykke sig saaledes. Kun Skade, at disse Forhold ere saa lidt kjendte i Udlandet. I Følge de sagkyndiges Dom her venter man sig meget af den paabegyndte sibiriske Jærnvej, især hvis man ogsaa vil stræbe efter at udvikle Landets Industri og tillige vil ophøre med det gamle Udførselssystem af Raaemner efter en endnu større Maalestok, saa at der til sidst hverken vil være noget at udføre eller nogen til at købe de indførte Varer. Det tidligere Omsætningssystem har nemlig kun været indbringende for enkelte, imedens Folket er blevet yderligere forarmet derved Aar for Aar. — Det føleligste Savn her blandt Befolkningen er Manglen paa Kundskab. Den store Afstand fra Ruslands lærde Skoler og Universiteter har til Følge, at mange gode Aandskræfter ikke komme

til Udvikling. Et sibirisk Universitet har derfor i mange Aar været et af Befolkningens varmeste Ønsker. Den nye General-Gouvernør over Vest-Sibirien, Kaznakoff, har atter gjenoptaget dette Spørgsmaal og med den sjældne Ihærdighed, som er ham egen, vil han sikkert ogsaa drive Sagen igjennem. Efter Forlydende har Kejseren allerede bevilget Summen til Sibiriens Universitet, og Sagen venter alene paa, at man skal bestemme, hvilken By der skal lyksaliggøres med den saa længselsfuldt imødesete Vidskabskilde. Det sibiriske Publikum har delt sig i to Lejre, hvoraf den ene holder paa Omsk og den anden paa Tomsk. Efter al Rimelighed vil dog Partiet for Omsk gaa af med Sejren, da denne By, som Midtpunkt for Styrelsen over Vest-Sibirien, ligesom ogsaa ved sin større Nærhed ved den nye Handelsvej til Kina over Saisan-Gutsjen, har Udsigt til i en nær Fremtid at overtage den Rolle, som Tomsk og Irkutsk have opnaaet ved Forbindelsen over Kjekta.

Mindre Meddelelser.

Den første Jærnbane i Kina. — Denne Bane har trods sin ringe Længde og den korte Tid, i hvilken den har været til, en ret mærkelig Historie, som varsler om en ny Vending i den ihærdige Kamp, der i saa mange Aar er ført imellem den europæiske og den kinesiske Kultur. Allerede den Maade, paa hvilken Wusung-Jærnbanen, saa at sige, blev smuglet ind, peger hen paa, at man her har med særlige, kinesiske Vanskeligheder at gøre, maaske med selve *Feng-Shui*, denne hemmelighedsfulde Magt, der er saa overordentlig vanskelig at definere, men som man ud ad tiljævnlig møder i den seje, kinesiske Nationalaand. Det var Feng-Shui, der forbyd den forrige Kejser af Kina at modtage den Gave af en Miniatur-Jærnbane, som nogle engelske Rigmænd for en Del Aar siden tilbød at lade bygge i de kejserlige Haver i Peking*). Den Gang og dér strandede Udførselen paa den alt gennemtrængende officielle Synsmaade; men maaske, tænkte Europæerne, kunde man være heldigere ved Wusung, der ligger saa langt borte fra Magtens Midtpunkt, Peking, og saa nær ved det aabne Hav, to Omstændigheder, som synes at virke meget formildende paa Feng-Shui. Da Planen var modnet, skred man til at sætte den i Værk under Ledelse af det ansete og med kinesiske Formaliteter vel kjendte Firma i Shanghai, Jardine, Matheson & Komp.; det fornødne Land blev i al Stilhed opkjøbt og i det Øjemed at benyttes til, hvad man kaldte, „Anlægget af en bedre Vej“; selve Betegnelsen „Jærnbane“ blev af Forsigtighed ikke brugt. Det Kejseren tiltænkte Lokomotiv blev omdannet til at passe for en Jærnbane af kun 2 1/4 Fods Sporvidde og saaledes blev alt indrettet efter den mindst mulige Maalestok; men det, der ligger bag denne beskedne Begyndelse, er dog Tanken og Haabet om, at der af denne lille Spire skal fremvoxe et umaadeligt Jærnbanenet, som en Gang skal aabne det store

Rige med dets 4 til 500 Millioner Mennesker for europæiske Forestillinger, Fornødenheder og Frembringelser*).

Jærnbanen fra Shanghai til Wusung ved det sydlige Udløb af Jangtsiekang har en Længde af omtrent 3 danske Mil; den fører gennem en Egn, der udelukkende staar under kinesisk Overhøjhed, og som ikke henhører under de saakaldte „Koncessioner“ eller visse Distrikter i Traktathavnene, der ere afstaaede til de fremmede og bestyres af Konsular-Myndighederne. Omtrent Halvdelen af Banen, fra Shanghai til Kongweij, blev aabnet den 30. Juni f. A. under livlig Deltagelse fra den kinesiske Befolknings Side; den første Dag bleve alle befordrede frit, men selv senere var Tilstrømningen saa stor, at Togene ofte maatte afgaa flere Minuter før den fastsatte Tid for at hæmme det stærke Tiløb til Billetkontorerne. Saaledes gik alt efter Ønske i Løbet af en 8 Ugers Tid, da pludselig den 24de August, ifølge Befaling fra den engelske Minister i Peking, Sir Thomas Wade, al Trafik paa Banen blev standset. Ministeren havde selvfølgelig været holdt à jour med det hele Foretagende lige fra Begyndelsen; hvad var der da sket, som kunde retfærdiggjøre denne uventede Standsning? Den umiddelbare Foranledning var vistnok den, at en kinesisk Soldat, eller maaske en Kineser i en Soldats Dragt, hvilket ikke er ganske det samme, nogle Uger i Forvejen blev kjørt over af Lokomotivet og dræbt; de, der ere mere indviiede i kinesiske Forhold, ville dog vide, at denne Hændelse, der endog var bleven forudsagt, ikke var aldeles tilfældig, og de vare nu forberedte paa, at Feng-Shui vilde vise sig. Og saaledes skete det, „Ild-Dragen“ blev atter indespærret.

De sidste Efterretninger fra dette mærkelige Land, der med den første Statssekretær Li-Hung-Chang i Spidsen fører en saa udholdende Kamp for sin Statside og for sine nationale Ejendommeligheder, tyde dog allerede paa, at dette svage Forsøg paa at indføre Jærnbaner i Kina kan lykkes, men rigtignok paa det Vilkaar, at Wusungbanen gaar over

*) Man fortæller, at da den kinesiske Minister, som førte Underhandlingerne, havde udtomt alle sine øvrige Grunde imod denne Jærnbane, udbød han til sidst: „Men Feng-Shui tillader det ikke!“ — „Hvem er Feng-Shui?“ spurgte da en af Europæerne. — „Ja, det er noget, som De ikke forstaar!“ var Svaret, og dermed bleve Underhandlingerne afbrudte. Man træffer stadig i Kina paa Feng-Shui; men ingen kan eller vil forklare, hvad det er.

*) Efter de nyeste Opgivener er der i det kinesiske Rige 433 Mill. Mennesker (Alman. de Gotha. 1877.)

til at blive kinesisk Statsejendom. Den er som saadan bleven aabnet igjen i de første Dage af Januar Maaned, foreløbig paa et Aar og paa Betingelser, der ere fastsatte i en særlig Overenskomst med Vice-Kongen i Nanking. — De fejlagtige og vildfarende Forestillinger, som man tidligere nærede om Kineserne, ere nu stærkt i Færd med at forsvinde, og man er overalt mere tilbøjelig til at yde deres mange gode Egenskaber fuld Retfærdighed. Det kan heller ikke omtvivles, at dette Folk, der vitterlig er i Besiddelse af stor Dygtighed og især af en næsten utrolig Nøjsomhed og Arbejdssomhed, og hvis ledende Statsmænd fuldkommen klart opfatte Aanden og Øjemedet i europæiske Indretninger, Opfindelser og Forslag, ogsaa med Tiden vil kunne magte Jernbanerne. Disse ville da komme til at bære den kinesiske Nationalitets Stempel, Beviset for, at de ere optagne i den kinesiske Statsorganisation og ere underordnede dennes Interesser. Dette er netop denne Ordning, som vi træffe paa i Japan, og sikkerlig ogsaa den, som passer bedst for Kineserne, et Folk, der har en saa stærkt udpræget Følelse for sin nationale Selvstændighed.

C. L. Madsen.

Brev fra Kairo af 26. Decbr. 1876 (Udtag). Den varme Tid er nuovre, og skjønt vi endnu have en i det mindste efter nord-europæiske Begreber meget respektabel Varme, er det for længe siden forbi med den trykkende, glødende Hede, som i flere Maaneder af Aaret aldrig viger. I Deltaet kan man nu snart vente Regnen, som i saa mange Aarhundreder var en meget sparsom Gæst i Ægypten; men som nu allerede i en ikke kort Aarrække, efter at Mehemed Alis Plantninger ere blevne til store Træer, er langt rigeligere, end den nogen Sinde har været, siden den gamle ægyptiske Civilisation gik til Grunde, ligesom den ogsaa nu strækker sig meget længer ind over Landet end før Mehemed Alis Dage.

Med det indtrædende behageligere Klima har der ogsaa indfundet sig adskillige fremmede, som sædvanlig for største Delen Amerikanere og Engelskmænd, der agte at tilbringe enten hele Vintertiden eller en Del af den her i Landet, i Reglen i Øvre-Ægypten, hvor der, som bekendt, ikke findes Spor af Vinter. Agter man sig til Øvre-Ægypten for der at tilbringe Vinteren, er det endnu som tidligere det behageligste, — forudsat at Tiden ikke er altfor knap tilmaalt —, at tage sig en *Dahabia**) og opslaa sin Bolig paa den, indtil man atter er tilbage i Kairo.

Iblandt de fremmede have vi allerede truffet nogle enkelte, som alene ere komne her for det gamle Ægyptens Skyld, og som indtil videre arbejde i vort rige ægyptiske Museum i *Bulak*.**). Det er ikke mange Aar siden, at man kunde studere det gamle Ægypten langt bedre i de fleste europæiske Lande end i Ægypten. Thi imedens Turin, Paris, London, Leiden og Berlin havde rige ægyptiske Museer, var der intet saadant i Ægypten, og de fleste Privatsamlinger gik efter nogle Aars Forløb til Europa. De talløse hieroglyfiske Indskrifter, som dække de storartede Tempellevninger i Øvre-Ægypten, vare for største Delen skjulte af Jord og Snavs; i Templer og i Grave boede Fellaer (Bønder), ja der fandtes endog enkelte Steder f. Ex. i Edfu, en hel Landsby oven paa et Tempeltag. Nu er det anderledes, især siden Franskmanden *Mariette Bey* fik det Hverv af Kediven at udgrave de gamle Tempelruiner og rense dem for det Dynd og Snavs, som Aarhundreder havde optaarnet i og omkring dem; men der gives jo her i Landet flere hieroglyfiske Indskrifter, end selv den mest øvede Ægyptolog vil kunne læse i Løbet af nogle Aar. I Museet i *Bulak* findes der desuden adskillige interessante Papyrus'er, dels gammelægyptiske med hieratiske***) Skrifttegn, dels koptiske, fra den sidste Tid før Ægyptens Indtagelse af Araberne. . . .

*) *Dahabia*, er et arabisk Ord, der egentlig betyder „forgylt“, og som betegner en Nilbarke med en af flere Værelser bestaaende, paa Dækket anbragt Kabyt.

**) *Bulak* ligger ved Nilen lige tæt ved Kairo og betragtes i Reglen som en Del af Byen.

***) Imedens den hieroglyfiske Skrift bestaar af Billeder af forskellige Gjenstande, hvoraf i det mindste Omridset er givet, ere i den hieratiske Skrift Billederne kun angivne ved et Par af de vigtigste Linjer.

Her i Museet ser man et ikke ringe Antal Indskrifter og Papyrus'er, som have geografisk Betydning. Ikke alene finder man de velbekendte, allerede af *Champollion* bestemte Bynavne som *Abydos*, *Theben*, *Memfis*, *Sais*, anførte mangfoldige Gange; men man ser ogsaa geografiske Navne, som ikke endnu ere nøjere bestemte, og hvis Plads paa det gammelægyptiske Kaart det er Ægyptologernes Opgave at paapege og videnskabelig at begrunde. Museet her har vistnok endnu ikke nogen gammelægyptisk Rejsebeskrivelse af den Art, som den berømte Papyrus i London, *Papyrus Anastasi Nr. 1*, der fortæller om en Ægypters Rejse langs den fønikiske Kyst og omkring i Kanaans Land paa en Tid, der ligger mindst en eller to Menneskealdrer forud for Moses Død og Josvas Sejrstog igennem det forjættede Land; men man maa derfor ikke opgve Haabet om, at ogsaa Ægyptens Nationalmuseum en Gang vil kunne opvise lignende Aktstykker. Den Tid, da denne Papyrus forfattedes (omtrent det femtende eller fjortende Aarhundrede før Kristus) var jo en meget skrivende Tid, og det er derfor ikke saa utænkeligt, at man en Gang kan finde en anden Papyrus, som fortæller om Ægypters Rejser i Kanaans Land i den sidste kanaanitiske Tid. Finder man en saadan, tør jeg nok forsikre Dem om, at man vil gjøre sig Umag for at kjøbe den til Museet her, forudsat naturligvis, at Ejeren ikke skruer Prisen alt for højt op, som afdøde *Harris*, der i sin Tid forlangte over en Million Frank blot for et Par Papyrus'er*). Ja! man kunde maaske finde en gammelægyptisk Rejsebeskrivelse, der var tusende Aar ældre. I en af de gamle Papyrus'er, som er i Museet i Berlin, og som *Lepsius* kjøbte under sin første ægyptiske Rejse, fortælles der nemlig i Slutningen af Papyrus'en, at den *Sa-neha*, hvis Rejse i Edom og tilstødende Egne Papyrus'en omhandler, ogsaa havde gjort en Rejse i Libyen; det er jo muligt, at han ogsaa har beskrevet denne sin Rejse, og at den er bevaret i en eller anden gammelægyptisk Ruin eller Grav. I ethvert Tilfælde opgve vi ikke Haabet om, at Museet her, der i saa mange Henseender langt overgaar de fleste andre, heller ikke vil komme til at staa tilbage i geografisk Henseende.

For Resten har Ægypten ingen Mangel paa geografiske Mindesmærker. De af ovennævnte *Harris* først fortolkede Indskrifter, i hvilke Ægyptens gamle Landskaber — *Nomer* som man plejer at kalde dem efter de græske Forfattere — findes opregnede i en bestemt Rækkefølge, ere ingen Sjældenheder paa Tempelmure, og der kommer jo oftere nye frem; men hvor mangfoldige geografiske Oplysninger der end allerede ere vundne ved disse og andre Indskrifter, er der dog endnu mange Punkter af Ægyptens gamle Geografi at opklare. Om Nildalens *Nomer* og deres Beliggenhed véd man ret god Besked, og hvad Deltaet angaar, har vort Kjendskab til dets *Nomers* Beliggenhed vistnok gjort store Fremskridt i de senere Aar; men der er endnu adskillige af dem, om hvis Beliggenhed man stadig er i Tvivl, ligesom der ogsaa i forskellige andre Indskrifter oftere omtales Byer og Egne, som aabenbart tilhøre Nedre-Ægypten, men om hvis Plads paa Ægyptens Kaart man ikke er enig. . . . Saa længe der endnu staa saa meget tilbage at udrette paa dette Omraade, vil det f. Ex. ikke være muligt med fuld Vished at bestemme, hvorledes Ægypterne betegnede det Landskab, hvor Israeliternes Stammefædre fik Bolig, og hvor dette har ligget. Der omtales vistnok paa ægyptiske Mindesmærker nogle Gange et Landskab *Gesem*, der maa søges i den østlige Del af Nedre-Ægypten, og nu kalde det gamle Testaments græske Oversættere, der, som vi vide, levede i Ægypten, Landskabet *Gosen*, hvor Jakob fik Ophold, netop *Gesem*, saa at der er stor Rimelighed for, at det hieroglyfiske Landskab *Gesem* er *Bibels Gosen*. Men uheldigvis har man endnu ikke opdaget nogen gammel Indskrift, som giver saadanne Op-

*) Den vigtigste af disse er nylig for en rimelig Pris solgt til British Museum af *Harris's* Datter, efter at hun længe havde forlangt en fabelagtig Sum derfor. Det var først, da Nabohuset sprang i Luften, og hendes eget Hus halvt ødelagdes, at hun fik Øjnene op for, at de store Skatte let kunde ødelægges uden at bringe hende Fordel, og at det var bedre at sælge dem.